

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

25 päivänä kesäkuuta 2015*

Ennakkoratkaisupyyntö — Yhteisön kasvinjalostajanoikeudet — Asetus (EY) N:o 2100/94 — 14 artiklassa säädetty poikkeus — Korjatun tuotteen käyttö lisäystarkoituksessa viljelijän toimesta ilman kasvinjalostajanoikeuksien haltijan lupaa — Viljelijöiden velvollisuus maksaa kohtuullinen palkkio tästä käytöstä — Määräaika, johon mennessä palkkio on maksettava, jotta voidaan soveltaa poikkeusta — Haltijan mahdollisuus vedota 94 artiklaan — Oikeudenloukkaus

Asiassa C-242/14,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Landgericht Mannheim (Saksa) on esittänyt 9.5.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 19.5.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH

vastaan

Gerhard und Jürgen Vogel GbR,

Jürgen Vogel ja

Gerhard Vogel,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja R. Silva de Lapuerta sekä tuomarit J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, J. L. da Cruz Vilaça ja C. Lycourgos (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: N. Jääskinen,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH, edustajinaan Rechtsanwalt K. von Gierke ja Rechtsanwalt E. Trauernicht,
- Gerhard und Jürgen Vogel GbR ja G. ja J. Vogel, edustajinaan Rechtsanwalt J. Beismann ja Rechtsanwalt M. Miersch,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

- Espanjan hallitus, asiamiehenään A. Gavela Llopis,
  - Alankomaiden hallitus, asiamiehinään M. Bulterman, C. Schillemans ja J. Langer,
  - Euroopan komissio, asiamiehinään G. von Rintelen ja I. Galindo Martín,
- kuultuaan julkisasiamiehen 5.3.2015 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista 27.7.1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 (EYVL L 227, s. 1) ja asetuksen N:o 2100/94 14 artiklan 3 kohdassa säädetyn maataloutta koskevan vapautuksen soveltamista koskevista säännöistä 24.7.1995 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1768/95 (EYVL L 173, s. 14) tiettyjen säännösten tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisia ovat yhtäältä Saatgut-Treuhandverwaltungs GmbH (jäljempänä STV), joka edustaa Finita-nimistä talviohralajiketta koskevien yhteisön kasvinjalostajanoikeuksien haltijan intressejä, ja toisaalta Gerhard und Jürgen Vogel GbR, maatalousyrittäjä, sekä G. ja J. Vogel, jotka ovat tämän yrityksen vastuunalaisia yhtiömiehiä (jäljempänä yhdessä Vogel-yhtiömiehet), ja jossa on kyse siitä, että viimeksi mainitut ovat istuttaneet tätä lajiketta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Asetus N:o 2100/94

- 3 Asetuksen N:o 2100/94 13 artiklassa, jonka otsikko on ”Kasvinjalostajanoikeuksien haltijan oikeudet ja rajoitukset”, säädetään seuraavaa:

”1. Kasvinjalostajanoikeudet antavat omistajalleen tai omistajilleen, jäljempänä ’omistaja’, oikeuden toteuttaa 2 kohdassa luetellut toimet.

2. Rajoittamatta 15 ja 16 artiklan soveltamista, seuraavat toimet edellyttävät suojatun lajikkeen lajikeosien ja korjatun aineiston, jäljempänä ’aineisto’, osalta omistajan lupaa:

- a) tuotanto tai lisäys (monistus),

--

Omistaja voi asettaa luvalleen ehtoja ja rajoituksia.

--”

- 4 Tämän asetuksen 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Poikkeukset kasvinjalostajanoikeuksista”, säädetään seuraavaa:

”1. Sen estämättä mitä 13 artiklan 2 kohdassa säädetään, ja maataloustuotannon suojelemiseksi maanviljelijöillä on lupa käyttää lisäystarkoituksiin avomaalla omalla tilallaan korjattua tuotetta, jonka he ovat saaneet istuttamalla omalle tilalleen sellaisen lajikkeen, muun kuin hybridilajikkeen tai synteettisen lajikkeen, lisäysaineistoa, jolla on yhteisön kasvinjalostajanoikeudet.

2. Edellä 1 kohtaa sovelletaan ainoastaan seuraaviin viljelykasvilajeihin.

--

b) Viljat:

--

Hordeum vulgare L. – ohra

--

3. Edellä 1 kohdassa säädetyn poikkeuksen mahdollistavat sekä jalostajan ja viljelijän lailliset edut turvaavat edellytykset vahvistetaan ennen tämän asetuksen voimaantuloa 114 artiklassa tarkoitettuihin soveltamista koskevin säännöin seuraavin perustein:

--

— pienviljelijöillä ei ole velvollisuutta maksaa omistajalle minkäänlaista palkkiota; --

--

— muilla viljelijöillä on velvollisuus maksaa omistajalle kohtuullinen palkkio, jonka on oltava selvästi pienempi kuin samalla alueella saman lajikkeen lisäysaineiston luvanvaraisen tuotannon osalta perittävä summa; tämän kohtuullisen palkkion tosiasiallinen taso voi vaihdella, ottaen huomioon sen missä määrin käytetään kyseisen lajikkeen osalta 1 kohdassa säädettyä poikkeusta,

— vastuu tämän artiklan tai tämän artiklan mukaisesti annettujen säännösten soveltamisen valvonnasta kuuluu yksinomaan omistajille; tämän valvonnan järjestämisessä ne eivät voi turvautua viranomaisten apuun,

— viljelijät ja lajittelutoimien suorittajat toimittavat pyydettyä omistajille kaiken asiaankuuluvan tiedon; myös maataloustuotantoa valvovat viranomaiset voivat toimittaa kaiken asiaankuuluvan tiedon, jos nämä tiedot on saatu heidän tehtäviensä tavanomaisen harjoittamisen yhteydessä ilman veloituksia tai lisäkustannuksia. --”

5 Mainitun asetuksen 94 artiklassa, joka koskee siviilioikeudellisia toimenpiteitä, joihin voidaan ryhtyä, kun kasvilajiketta on käytetty kasvinjalostajanoikeuksia loukkaavalla tavalla, säädetään seuraavaa:

”1. Kaikkia niitä vastaan, jotka:

a) suorittavat ilman asianmukaista lupaa jonkin 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen toimenkasvinjalostajanoikeuksien suojatun lajikkeen suhteen

--

omistaja voi ryhtyä oikeustoimiin tuoteväärännöksen [oikeammin: loukkauksen] lopettamiseksi tai kohtuullisen korvauksen [oikeammin: hyvityksen] maksamiseksi tai molempiin.

2. Kaikkien, jotka toimivat tahallaan tai tuottamuksesta, tulee lisäksi hyvittää [oikeammin: korvata] omistajan kärsimä vahinko. Jos vahinko on pieni [oikeammin: tuottamus on vähäinen], omistajan oikeutta hyvitykseen [oikeammin: korvaukseen] voidaan vastaavasti pienentää, hyvitys [oikeammin: korvaus] ei kuitenkaan saa olla pienempi kuin vääräntäjän tuoteväärännöksestä [oikeammin: oikeudenloukkaajan loukkauksesta] saama hyöty.”

Asetus N:o 1768/95

- 6 Asetuksen N:o 1768/95 1 artiklan 1 kohdassa säädetään, että tässä asetuksessa vahvistetaan asetuksen N:o 2100/94 14 artiklan 1 kohdassa säädetyn poikkeuksen mahdollistavia edellytyksiä koskevat soveltamissäännöt.
- 7 Tämän asetuksen 2 artiklassa säädetään seuraavaa:
- ”1. Sekä omistajan, joka edustaa jalostajaa, että viljelijän on sovellettava 1 artiklassa tarkoitettuja edellytyksiä siten, että molempien lailliset edut turvataan.
2. Laillisia etuja ei katsota turvatuiksi, jos yhteen tai useampaan näistä eduista kohdistuu haitallisia vaikutuksia, koska ei oteta huomioon tarvetta ylläpitää järkevää tasapainoa niiden kaikkien välillä tai suhteellisuuden tarvetta asiaankuuluvan edellytyksen syyn ja sen soveltamisen tosiasiallisen vaikutuksen välillä.”
- 8 Mainitun asetuksen 6 artiklan, jonka otsikkona on ”Yksittäinen maksuvelvollisuus”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:
- ”Viljelijää koskeva kohtuullisen palkkion yksittäinen maksuvelvollisuus alkaa heti, kun hän tosiasiallisesti hyödyntää korjattua tuotetta pellolla lisäystarkoituksessa, sanotun kuitenkaan rajoittamatta 2 kohdan säännösten soveltamista.
- Omistaja voi määrittää maksupäivämäärän ja -tavan. Kuitenkaan hän ei saa määrittää maksupäiväksi päivämäärää, joka on [aikaisempi] kuin veloitteen alkamispäivämäärää.”
- 9 Saman asetuksen 7 artiklan, jonka otsikko on ”Pienviljelijät”, 2 kohdassa säädetään seuraavaa:
- ”Viljelijän tilaan kuuluvat entiset kasvinviljelyalueet, jotka on poistettu viljelykäytöstä väliaikaisesti tai pysyvästi markkinointivuonna, joka alkaa seuraavan kalenterivuoden 1 päivänä heinäkuuta ja päättyy 30 päivänä kesäkuuta (”markkinointivuosi”), jonka osalta palkkiota olisi maksettava, katsotaan edelleen kasvinviljelyalueiksi, jos yhteisö tai jäsenvaltiot ovat myöntäneet tukea tai tasoitusmaksuja viljelykäytöstä poiston osalta.”
- 10 Asetuksen N:o 1768/95 17 artiklassa, joka koskee oikeudenloukkauksia, säädetään seuraavaa:
- ”Omistaja voi käyttää yhteisön kasvinjalostajanoikeuksiin kuuluvia oikeuksia sellaista henkilöä vastaan, joka laiminlyö jonkin perusasetuksen, sellaisena kuin se tässä asetuksessa täsmennetään, 14 artiklassa tarkoitettuun poikkeukseen liittyvän [oikeammin: perusasetuksen 14 artiklassa tarkoitettuun poikkeukseen, sellaisena kuin se on täsmennetty tässä asetuksessa, liittyvän jonkin] edellytyksen tai rajoituksen.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 11 STV on suojattujen kasvilajikkeiden haltijoiden järjestö, joka hallinnoi muun muassa asetuksen N:o 2100/94 nojalla suojatun Finita-nimisen talviohralajikkeen haltijoiden oikeuksia. STV julkaisee tässä yhteydessä internetsivullaan luetteloa, josta käyvät ilmi kaikki suojatut kasvilajikkeet, joiden oikeuksia se hallinnoi eri markkinointivuosina, ja näiden lajikkeiden istuttamiseen perustuvat maksut. Lisäksi STV pyytää joka vuosi erityistä lajiketta nimeämättä viljelijöitä ilmoittamaan sille mahdollisesta niiden suojattujen kasvilajikkeiden istuttamisesta, joita koskevia oikeuksia se hallinnoi, ja lähettää heille tätä varten istuttamisen ilmoituslomakkeita sekä oppaan, jossa on luetteloitu kaikki suojatut

kasvilajikkeet, joita koskevia oikeuksia se hallinnoi kyseisenä markkinointivuonna, sekä niiden haltijat ja käyttöluvan haltijat. Vogel-yhtiömiehet, joilla ei ole minkäänlaista sopimusperusteista suhdetta STV:n kanssa, eivät ole vastanneet näihin tiedusteluihin.

- 12 STV sai 16.12.2011 erään lajittelutoimen suorittajan välityksellä selville, että Vogel-yhtiömiehet olivat markkinointivuonna 2010–2011 valmistaneet muun muassa 3 500 kg Finita-nimisen talviohralajikkeen siemeniä.
- 13 STV kehotti 31.5.2012 päivätyssä kirjeessään Vogel-yhtiömiehiä, vaatien heitä vastaamaan 20.6.2012 mennessä, tarkistamaan nämä Finita-nimisen talviohralajikkeen istuttamista koskevat tiedot, jotka se oli saanut mainitulta suorittajalta, ja ilmoittamaan sille tätä istuttamista koskevat tiedot. Vogel-yhtiömiehet eivät vastanneet tähän kirjeeseen.
- 14 STV vaati 27.7.2012 päivätyssä kirjeessään Vogel-yhtiömiehiä maksamaan 262,50 euroa, joka vastasi kokonaisuudessaan maksuja, jotka kuuluisi maksaa Finita-nimisen talviohralajikkeen siementen luvanvaraisesta käytöstä, eli niin sanottuja Z-lupamaksuja, vahingonkorvauksena kyseisen suojatun talviohralajikkeen luvattomasta istuttamisesta. Koska maksua ei maksettu, STV nosti 18.3.2013 kanteen saadakseen mainitun korvauksen asetuksen N:o 2100/94 94 artiklan 1 ja 2 kohdan nojalla.
- 15 STV väittää kanteensa tueksi, että Vogel-yhtiömiehet ovat velvollisia maksamaan sille asetuksen N:o 2100/94 94 artiklan 1 kohdan nojalla Z-lupamaksujen määrää kokonaisuudessaan vastaavan kohtuullisen hyvityksen, koska nämä ovat harjoittaneet säännöksessä tarkoitettua ”ilman lupaa” suoritettua istutusta, eikä heihin voida soveltaa tämän asetuksen 14 artiklan 1 kohdassa säädettyä poikkeusta, koska he eivät ole noudattaneet velvollisuutta maksaa mainitun asetuksen 14 artiklan 3 kohdan neljännessä luetelmakohdassa tarkoitettu palkkio. STV väittää lisäksi, että tämä maksuvelvollisuus on riippumaton kyseisen lajikkeen suojan haltijan tietojensaantipyynnöstä ja että viljelijän on täytettävä se ennen istutusta ja joka tapauksessa ennen sen markkinointivuoden päättymistä, jona istutus on tehty. Se katsoo lisäksi, että viljelijät voivat sen internetsivustolla julkaistujen tietojen ja oppaan, joka lähetetään joka vuosi viljelijöille ja jossa on luetteloitu kaikki suojatut lajikkeet, joiden oikeuksia se hallinnoi, avulla helposti itse laskea ja siis maksaa summan, joka heidän on maksettava näiden lajikkeiden istuttamisen perusteella.
- 16 Vogel-yhtiömiehet kiistävät sen, että heidän pitäisi maksaa Z-lupamaksujen määrää kokonaisuudessaan vastaava summa vahingonkorvauksena. He katsovat, että he ovat velvollisia maksamaan enintään summan, jota on alennettava sillä perusteella, että istuttaminen oli ”luvallista” asetuksen N:o 2100/94 14 artiklan 1 kohdassa tarkoitettulla tavalla. He väittävät toisaalta, ettei heillä ollut velvollisuutta vastata 31.5.2012 esitettyyn tietojensaantipyynnöön, koska se ei liittynyt menossa olleeseen markkinointivuoteen. Vogel-yhtiömiesten mukaan pitäisi olla kyse tietojen antamista koskevan velvollisuuden laiminlyönnistä, jotta voitaisiin katsoa, että vahingonkorvausoikeuden edellytykset täyttyvät.
- 17 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että STV:n väite, jonka mukaan viljelijän on maksettava omasta aloitteestaan asetuksen N:o 2100/94 14 artiklan 3 kohdan neljännessä luetelmakohdassa mainittu palkkio ennen istutusta, herättää epäilyksiä erityisesti asetuksen N:o 1768/95 6 artiklan 1 kohdan osalta. Se huomauttaa, että viimeksi mainittu säännös näyttää olevan esteenä sille, että katsottaisiin, että viljelijän on maksettava tämä palkkio etukäteen ennen istutusta. Lisäksi tämä tuomioistuin toteaa, että jos mainittu palkkio voidaan suorittaa suojellun lajikkeen istutuksen jälkeen, on kysyttävä, ennen mitä päivämäärää viljelijän on suoritettava se, jotta hän voi vedota asetuksen N:o 2100/94 14 artiklassa säädettyyn poikkeukseen ja tällä tavoin jäädä tämän asetuksen loukkaamista koskevien 94 artiklan säännösten soveltamisalan ulkopuolelle. Mainitun tuomioistuimen mukaan asetusten N:o 2100/94 ja N:o 1768/95 säännökset eivät anna selkeää ja täsmällistä vastausta tähän kysymykseen, johon unionin tuomioistuimella ei myöskään ole ollut tilaisuutta vastata.

18 Näissä olosuhteissa Landgericht Mannheim päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

- ”1) Onko viljelijä, joka on käyttänyt istuttamalla saatua suojatun lajikkeen lisäysaineistoa ja joka ei ole tehnyt tätä varten sopimusta kasvinjalostajanoikeuksien haltijan kanssa, velvollinen maksamaan asetuksen N:o 2100/94 94 artiklan 1 kohdan mukaisen kohtuullisen hyvityksen sekä – toimiessaan tahallaan tai tuottamuksesta – lisäksi korvaamaan kasvinjalostajanoikeuksien loukkaamisesta aiheutuneet vahingot kyseisen asetuksen 94 artiklan 2 kohdan mukaisesti jo silloin, kun hän ei vielä ole täyttänyt mainitun asetuksen 14 artiklan 3 kohdan neljännen luetelmakohdan sekä asetuksen N:o 1768/95 5 artiklan ja sitä seuraavien artiklojen säännöksiin, kun niitä luetaan yhdessä, perustuvaa velvoitettaan maksaa kohtuullinen palkkio (istutusmaksu) siinä yhteydessä, kun hän tosiasiallisesti käyttää sadosta saatuja tuotteita avomaalla lisäystarkoituksessa?
- 2) Jos ensimmäiseen kysymykseen on vastattava siten, että viljelijä voi täyttää istutukseen perustuvan kohtuullisen istutusmaksun maksamista koskevan velvollisuutensa myös sen jälkeen, kun hän on tosiasiallisesti käyttänyt sadosta saatuja tuotteita avomaalla lisäystarkoituksessa, kysytään, onko mainittuja säännöksiä tulkittava siten, että niissä vahvistetaan määräaika, johon mennessä viljelijän, joka on käyttänyt istuttamalla saatua suojatun lajikkeen lisäysaineistoa, on täytettävä velvollisuutensa maksaa kohtuullinen palkkio, jotta istuttamista on pidettävä ’luvallisena’ asetuksen N:o 2100/94 94 artiklan 1 kohdan ja 14 artiklan säännöksissä tarkoitettulla tavalla, kun näitä säännöksiä luetaan yhdessä?”

Ennakkoratkaisukysymykset

- 19 Näillä kysymyksillä, joita on tarkasteltava yhdessä, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy etenkin, missä määräajassa viljelijän, joka on käyttänyt istuttamalla saatua suojatun kasvilajikkeen lisäysaineistoa (viljelijän omat siemenet), ilman että se olisi tehnyt kyseisen kasvinjalostajan oikeuksien haltijan kanssa tätä koskevaa sopimusta, on täytettävä velvollisuutensa maksaa kohtuullinen palkkio asetuksen N:o 2100/94 14 artiklan 3 kohdan neljännen luetelmakohdan nojalla (jäljempänä ”poikkeukseen perustuva kohtuullinen palkkio”) voidakseen vedota tähän 14 artiklassa säädettyyn poikkeukseen velvollisuudesta hankkia haltijan lupa.
- 20 Aluksi on muistutettava, että asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdan mukaan kasvinjalostajanoikeuden haltijan lupaa edellytetään suojatun lajikkeen lajikeosien ja korjatun aineiston osalta muun muassa tuotantoon tai lisäykseen (monistus). Tässä asiayhteydessä tämän asetuksen 14 artiklan 1 kohdassa säädetään poikkeuksesta tästä periaatteesta, koska siihen, että viljelijät käyttävät omalla tilallaan korjattua tuotetta lisäystarkoituksiin avomaalla, ei tarvita kasvinjalostajanoikeuden haltijan lupaa, kun viljelijät täyttävät tietyt mainitun asetuksen 14 artiklan 3 kohdassa nimennomaisesti mainitut edellytykset (ks. tuomio Geistbeck, C-509/10, EU:C:2012:416, 21 ja 22 kohta).
- 21 Yksi näistä asetuksen N:o 2100/94 14 artiklan 3 kohdan neljännessä luetelmakohdassa asetetuista edellytyksistä on poikkeukseen perustuvan kohtuullisen palkkion maksaminen mainitun käytön perusteella kyseiselle kasvinjalostajanoikeuden haltijalle.
- 22 Viljelijä, joka ei maksa haltijalle tällaista palkkiota, kun hän käyttää suojatun lajikkeen lisäysaineiston istuttamisesta saatua korjattua tuotetta, ei voi vedota asetuksen N:o 2100/94 14 artiklan 1 kohtaan ja hänen on näin ollen katsottava suorittavan ilman lupaa yhden kyseisen asetuksen 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuista toimista. Saman asetuksen 94 artiklasta käy ilmi, että haltija voi näin ollen ryhtyä oikeustoimiin kyseistä viljelijää vastaan loukkauksen lopettamiseksi, kohtuullisen hyvityksen maksamiseksi tai näiden kummankin tavoitteen saavuttamiseksi. Jos kyseessä on tahallinen tai tuottamuksellinen toiminta, viljelijä on lisäksi velvollinen korvaamaan saman haltijan kärsimän vahingon (tuomio Schulin, C-305/00, EU:C:2003:218, 71 kohta).

- 23 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kysyy aluksi, täytyykö kyseisen viljelijän maksaa poikkeukseen perustuva kohtuullinen palkkio ennen kuin hän tosiasiallisesti käyttää sadosta saatuja tuotteita avomaalla lisäystarkoituksessa.
- 24 Tästä asetuksen N:o 1768/95 6 artiklan, joka sisältää poikkeukseen perustuvan kohtuullisen palkkion maksuvelvollisuuden soveltamista koskevat säännöt, 1 kohdan toisessa alakohdassa säädetään, että vaikka kyseisen kasvilajikkeen suojan haltija voi määrittää maksupäivämäärän ja -tavan, maksupäiväksi ei kuitenkaan voida määrittää päivämäärää, joka on aikaisempi kuin kohtuullisen palkkion maksamista koskevan velvoitteen alkamispäivämäärä. Tämän asetuksen 6 artiklan 1 kohdan ensimmäisen alakohdan mukaan maksuvelvollisuus alkaa heti, kun viljelijä tosiasiallisesti hyödyntää suojatun lajikkeen korjattua tuotetta pellolla lisäystarkoituksessa. Näin ollen viljelijä voi vielä täyttää mainitun velvollisuuden kylvettyään suojatun lajikkeen korjattua tuotetta, koska ajankohta, jona tuotetta on tosiasiallisesti käytetty lisäystarkoituksessa avomaalla, ei ole se määräpäivä, johon mennessä poikkeukseen perustuva kohtuullinen palkkio on maksettava, vaan siitä alkaa velvollisuus maksaa palkkio.
- 25 Vaikka mainitun säännöksen nojalla voidaan todeta, että viljelijä voi täyttää poikkeukseen perustuvan kohtuullisen palkkion maksuvelvollisuutensa vielä sen jälkeen, kun hän on tosiasiallisesti kylvänyt suojatun lajikkeen korjattua tuotetta, samassa säännöksessä ei lainkaan ilmoiteta määräaikaa, jonka aikana viljelijä on velvollinen maksamaan palkkion, kun haltija ei ole asettanut hänelle määräaikaa asetuksen N:o 1768/95 6 artiklan 1 kohdan toisen alakohdan nojalla.
- 26 Tästä Vogel-yhtiömiehet ja Espanjan hallitus esittävät etenkin, että mainittu määräaika voi olla loputon. Viimeksi mainitut nojautuvat nimenomaan asetuksen N:o 1768/95 6 artiklan 1 kohtaan ja toteavat tästä, että vaikka tässä säännöksessä säädellään mainitun maksuvaatimuksen alkamista, siinä ei säädetä lainkaan erääntymisestä.
- 27 Tällaista tulkintaa ei kuitenkaan voida hyväksyä.
- 28 Ensiksi on nimittäin niin, kuten julkisasiamies esitti ratkaisuehdotuksensa 39 kohdassa, että jos viljelijä, joka on käyttänyt istuttamalla saatua suojatun kasvilajikkeen lisäysaineistoa (viljelijän omat siemenet), voisi täyttää ilman aikarajoitusta velvollisuutensa maksaa poikkeukseen perustuva kohtuullinen palkkio ja näin ollen vedota loputtomiin asetuksen N:o 2100/94 14 artiklassa mainittuun poikkeukseen, tämän asetuksen 94 artiklassa säädetyillä oikeustoimilla ei olisi tehokasta vaikutusta. Kun tässä 94 artiklassa lisäksi säädetään näistä toimista sellaista loukkaajaa vastaan, joka ei ole täyttänyt tätä maksuvelvollisuutta, siinä estetään se, että viimeksi mainittu voi aina laillistaa asemansa vielä senkin jälkeen, kun kasvinjalostajanoikeuksien haltija on saanut selville suojatun kasvilajikkeen luvattoman käytön. Tästä seuraa, että pelkästään maksun määräajan olemassaolo voi taata mainittujen toimien tehokkaan käyttämisen.
- 29 Toiseksi on muistutettava, että kasvinjalostajanoikeuksien haltijat ovat yksinään vastuussa suojattujen lajikkeiden käytön valvonnasta ja seurannasta sallitun viljelyn yhteydessä, joten he ovat näin ollen riippuvaisia asianomaisten viljelijöiden vilpittömästä mielestä ja yhteistyöstä (tuomio Geistbeck, C-509/10, EU:C:2012:416, 42 kohta). Näin ollen se, ettei viljelijöille ole asetettu täsmällisesti määriteltyä määräaikaa täyttää velvollisuutensa poikkeukseen perustuvan kohtuullisen palkkion maksamisesta, saattaa rohkaista viljelijöitä viivästyttämään loputtomasti tätä maksua siinä toivossa, ettei heidän tarvitse maksaa sitä. Se seikka, että viljelijöille sallitaan tällainen heidän omien velvollisuuksiensa laiminlyönti kasvinjalostajanoikeuksien haltijoihin nähden, olisi vastoin asetuksen N:o 1768/95 2 artiklasta ilmenevää tavoitetta säilyttää asianmukainen tasapaino viljelijän ja kyseisten haltijoiden vastavuoroisten laillisten etujen välillä.
- 30 Tarkasteltaessa, säädetäänkö maksun määräajasta todella kyseisissä säännöksissä, on todettava, että asetuksen N:o 1768/95 7 artiklan 2 kohdasta ilmenee, että markkinointivuosi, jonka aikana palkkio on maksettava, alkaa seuraavan kalenterivuoden 1 päivänä heinäkuuta ja päättyy 30 päivänä kesäkuuta. Vaikka tämä säännös koskee pienviljelijöiden kasvilajeille tarkoitettujen alueiden määrittelyä, siinä

todetaan, että tämän asetuksen antanut toimielin katsoi määritellesään asetuksen N:o 2100/94 14 artiklan 3 kohdan soveltamista koskevia sääntöjä, että markkinointivuosi, jonka aikana istuttamalla saatua suojatun kasvilajikkeen lisäysaineistoa (viljelijän omat siemenet) on käytetty, on merkityksellinen määräaika, jonka aikana poikkeukseen perustuva kohtuullinen palkkio on suoritettava.

- 31 Koska viljelijä ei siis ole suorittanut poikkeukseen perustuvaa kohtuullista palkkiota määräajassa, joka päättyy sen markkinointivuoden päättyessä, jonka aikana suojatun kasvilajikkeen istuttamalla saadun lisäysaineiston käyttö on tapahtunut, eikä hän ole tehnyt siitä sopimusta suojan haltijan kanssa, viljelijän on katsottava suorittaneen luvatta yhden asetuksen N:o 2100/94 13 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun toimen, minkä vuoksi haltija voi ryhtyä tämän asetuksen 94 artiklassa säädettyihin toimiin.
- 32 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että voidakseen hyötyä asetuksen N:o 2100/94 14 artiklassa säädetystä poikkeuksesta velvollisuudesta saada kyseisen kasvinjalostajanoikeuden haltijan lupa viljelijällä, joka on käyttänyt istuttamalla saatua suojatun kasvilajikkeen lisäysaineistoa (viljelijän omat siemenet) tekemättä siitä sopimusta tämän haltijan kanssa, on velvollisuus maksaa poikkeukseen perustuva kohtuullinen palkkio määräajassa, joka päättyy sen markkinointivuoden päättyessä, jonka aikana tämä käyttö on tapahtunut, eli viimeistään uudelleenkylvöä seuraavan kesäkuun 30 päivänä.

Oikeudenkäyntikulut

- 33 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (toinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Voidakseen hyötyä yhteisön kasvinjalostajanoikeuksista 27.7.1994 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 2100/94 14 artiklassa säädetystä poikkeuksesta velvollisuudesta saada kyseisen kasvinjalostajanoikeuden haltijan lupa viljelijällä, joka on käyttänyt istuttamalla saatua suojatun kasvilajikkeen lisäysaineistoa (viljelijän omat siemenet) tekemättä siitä sopimusta tämän haltijan kanssa, on velvollisuus maksaa 14 artiklan 3 kohdan neljänteen luetelmakohtaan perustuva kohtuullinen palkkio määräajassa, joka päättyy sen markkinointivuoden päättyessä, jonka aikana tämä käyttö on tapahtunut, eli viimeistään uudelleenkylvöä seuraavan kesäkuun 30 päivänä.

Allekirjoitukset